

Sygn. akt IV CSK 269/19

POSTANOWIENIE

Dnia 4 października 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jacek Grela

w sprawie z powództwa E. N.

przeciwko Syndykowi masy upadłości N. Spółce Akcyjnej w upadłości likwidacyjnej
w K.

z udziałem interwenienta ubocznego po stronie pozwanej E. Spółki Akcyjnej w S.
o ustalenie,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 4 października 2019 r.,

na skutek skargi kasacyjnej powódki

od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)

z dnia 21 czerwca 2018 r., sygn. akt I ACa (...),

1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,

2. nie obciąża powódki kosztami postępowania kasacyjnego.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 21 czerwca 2018 r., w sprawie z powództwa E. N. przeciwko Syndykowi masy upadłości N. Spółce Akcyjnej w upadłości likwidacyjnej przy udziale interwenienta ubocznego E. Spółki Akcyjnej w S. o ustalenie, wskutek apelacji pozwanego i interwenienta ubocznego, Sąd Apelacyjny w (...) zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że oddalił powództwo, uchylił rozstrzygnięcia zawarte w punktach: III i IV, i nie obciążył powódki kosztami postępowania apelacyjnego.

Powyższe orzeczenie w całości zaskarżyła skargą kasacyjną powódka, zarzucając naruszenie prawa materialnego, a mianowicie:

1. art. 144 ust. 1 ustawy 28 lutego 2003 r. Prawo upadłościowe, (dalej: „p.u.”), przez błędną wykładnię,
2. art. 144 ust. 2 p.u. przez błędną wykładnię,
3. art. 189 k.p.c. przez błędną wykładnię,
4. art. 262 ust. 2 p.u. przez błędną wykładnię,
5. art. 367 pkt 2 p.u. przez jego niewłaściwe zastosowanie.

We wnioskach powódka domagała się uchylenia i zmiany zaskarżonego wyroku w całości, i ustalenia istnienia wierzytelności przysługującej jej od pozwanego w wysokości 50.000 zł z tytułu niewypłaconego zadośćuczynienia wraz z odpowiednio określonymi odsetkami ustawowymi, ewentualnie zasądzenia od pozwanego na jej rzecz należności w wysokości 50.000 zł z tytułu niewypłaconego zadośćuczynienia wraz z odpowiednio określonymi odsetkami ustawowymi oraz zasądzenia od pozwanego kosztów sądowych wraz z kosztami postępowania kasacyjnego oraz kosztami zastępstwa procesowego za wszystkie instancje według norm przepisanych, ewentualnie uchylenia zaskarżonego wyroku w całości i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania, i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania.

Powódka wniosła o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, gdyż:

1. w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, a mianowicie: „Czy w postępowaniu sądowym o zasądzenie wierzytelności, wszczętym przeciwko upadłemu przed ogłoszeniem jego upadłości, po odmowie wpisania tej wierzytelności na listę wierzytelności, dopuszczalne jest w przypadku kontynuowania postępowania sądowego z udziałem syndyka, dochodzenie w tym postępowaniu stwierdzenia istnienia wierzytelności w miejsce pierwotnego żądania zasądzenia świadczenia od upadłego, w celu wpisania tej wierzytelności na listę?”,
2. istnieje potrzeba wykładni przepisu art. 189 k.p.c. w związku z art. 144 ust. 1 i 2 p.u. oraz art. 262 ust. 2 p.u., bowiem wykładnia tych przepisów budzi poważne wątpliwości w ich interpretacji - wskazując, że inne Sądy Apelacyjne zajęły odmienne stanowisko od stanowiska zawartego w zaskarżonym wyroku,
3. skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona - wskazując m.in. na zasady równego traktowania i niedyskryminowania osób znajdujących się w takiej samej sytuacji faktycznej, zasadę demokratycznego państwa prawa, prawo do sądu oraz ochronę prawa własności.

W odpowiedziach na skargę kasacyjną, pozwany i interwenient uboczny wniesli o jej oddalenie i zasądzenie od powódki na ich rzecz kosztów postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W judykaturze już wielokrotnie wypowiedziano się na temat charakterystyki skargi kasacyjnej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 13 czerwca 2018 r., II CSK 71/18, niepubl.). Wskazano tam m.in., że skarga kasacyjna została ukształtowana w przepisach kodeksu postępowania cywilnego jako nadzwyczajny środek zaskarżenia, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa, jednolitości orzecznictwa oraz prawidłowej wykładni, a także w celu usunięcia z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń umożliwiający rozpoznanie sprawy w kolejnej instancji sądowej.

Koniecznej selekcji skarg pod kątem realizacji tego celu służy instytucja tzw. przysądu, ustanowiona w art. 398⁹ k.p.c., w ramach której Sąd Najwyższy

dokonyuje wstępnej oceny skargi kasacyjnej. Ten etap postępowania przed Sądem Najwyższym jest ograniczony - co należy podkreślić - wyłącznie do zbadania przesłanek przewidzianych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 - 4 k.p.c., nie zaś merytorycznej oceny skargi kasacyjnej. W razie spełnienia co najmniej jednej z tych przesłanek, przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest usprawiedliwione.

Pełnomocnik powódki wniosł o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania opartą na przesłankach z art. 398⁹ § 1 pkt 1, 2 i 4 k.p.c.

Oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na tym, że istnieje potrzeba wykładni przepisów budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów wymaga wykazania, że określony przepis prawa, mimo, iż budzi poważne wątpliwości, nie doczekał się wykładni albo niejednolita wykładnia wywołuje wyraźnie wskazane przez skarżącego rozbieżności w orzecznictwie w odniesieniu do identycznych lub podobnych stanów faktycznych, które należy przytoczyć (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z 13 czerwca 2008 r., III CSK 104/08, niepubl., z 26 czerwca 2015 r., III CSK 77/15, niepubl., z 20 maja 2016 r., V CSK 692/15, niepubl., z 23 maja 2018 r., I CSK 31/18, niepubl.).

Z kolei, istotnym zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest zagadnienie objęte podstawami kasacyjnymi, doniosłe z punktu widzenia rozstrzygnięcia sprawy i nierozwiązane dotąd w orzecznictwie, którego wyjaśnienie może się przyczynić do rozwoju prawa. Powołanie się przez skarżącego na takie zagadnienie wymaga jego sformułowania oraz uzasadnienia występowania w sprawie (por. niepublikowane postanowienia Sądu Najwyższego: z 28 listopada 2003 r., II CK 324/03, z 7 czerwca 2005 r., V CSK 3/05, z 13 lipca 2007 r., III CSK 180/07, z 22 listopada 2007 r., I CSK 326/07, z 26 września 2005 r., II PK 98/05, z 10 maja 2019 r., I CSK 627/18).

Należy podkreślić, że powódka nie wskazała na żadne takie argumenty, które uzasadniałyby potrzebę dokonania wykładni art. 189 k.p.c. w związku z art. 144 ust. 1 i 2 p.u. oraz art. 262 ust. 2 p.u. W pierwszym rzędzie należy podkreślić, że przywołane orzeczenia Sądów Apelacyjnych nie pozostają w związku z zagadnieniem, które zaważyło na tym, że Sąd Apelacyjny w (...), wydał wyrok

reformatoryczny. Wskazane judykaty nie potwierdzają rozbieżności w orzecznictwie. Problem bowiem, który skarżąca pominęła, dotyczy istnienia interesu prawnego do wytoczenia powództwa o ustalenie w tych sytuacjach, w których występuje równocześnie – obok – także inna forma ochrony praw powoda. Co do zasady, powszechne jest zapatrywanie, że możliwość wytoczenia powództwa o zasądzenie, wyklucza po stronie powoda, istnienie interesu prawnego w wytoczeniu powództwa o ustalenie naruszonego prawa lub stosunku prawnego.

Z tych samych przyczyn, w przedmiotowej sprawie, nie występuje istotne zagadnienie prawne, które wymagałoby wyjaśnienia. Aktualny stan orzecznictwa Sądu Najwyższego oraz nauki prawa, pozwala na udzielenie odpowiedzi na nurtujące skarżącą pytanie w odniesieniu do okoliczności faktycznych konkretnej sprawy.

Nie można też tracić z pola widzenia, że zgodnie z art. 398³ § 3 k.p.c., co do zasady podstawą skargi kasacyjnej nie mogą być zarzuty dotyczące ustalenia faktów lub oceny dowodów. Natomiast w myśl art. 398¹³ § 2 k.p.c. w postępowaniu kasacyjnym nie jest dopuszczalne powołanie nowych faktów i dowodów, a Sąd Najwyższy jest związany ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia.

Gdy chodzi o trzecią z przesłanek, a więc zawartą w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., podkreślenia wymaga, że powołując się na oczywistą zasadność skargi kasacyjnej należy wykazać, iż popełnione przy ferowaniu zaskarżonego orzeczenia uchybienia w zakresie stosowania prawa miały charakter kwalifikowany i nie podlegały różnym ocenom, były więc dostrzegalne w sposób oczywisty dla przeciętnego prawnika (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego: z 12 grudnia 2000 r., V CKN 1780/00, OSNC 2001, nr 3, poz. 52 i z 22 marca 2001 r., V CZ 131/00, OSNC 2001, nr 10, poz. 156).

Szczegółowa analiza sprawy – także w kontekście omówionych powyżej zagadnień, związanych z istotą powództwa o ustalenie - prowadzi do wniosku, że powyższa przesłanka nie została wykazana. Wywód, zawarty w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, sprowadzał się do polemiki z zaskarżonym orzeczeniem, nie zaś wykazania, że popełnione przy ferowaniu

zaskarżonego orzeczenia uchybienia w zakresie stosowania prawa miały charakter kwalifikowany i nie podlegały różnym ocenom.

Z przytoczonych względów należało odmówić przyjęcia skargi kasacyjnej do merytorycznego rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).

O kosztach postępowania kasacyjnego rozstrzygnięto na podstawie art. 108 § 1 i 102 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. i art. 398²¹ k.p.c.

aj

l.n